

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIEN EN DE VLAAMSE RAND

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs

Dit voorontwerp van decreet verankert de Vlaamse toetsen in het decreet basisonderwijs, in de Codex Secundair Onderwijs en in het kwaliteitsdecreet. Het decreet bepaalt dat deelname eraan verplicht is en regelt de uitzonderingen op deze verplichting. Het decreet regelt het doel van de Vlaamse toetsen en bepaalt voor welke einddoelen ze gaan ingezet worden.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/ /BELEIDSDOELSTELLING

De maatregelen in dit decreet betreffen de beleidsvelden:

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs.

Doel van dit decreet is het versterken en monitoren van de onderwijskwaliteit.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse Regering keurde op 15 juli 2022 het voorontwerp van decreet principieel goed (VR 2022 1507 DOC.0792).

Op vraag van de Vlaamse Onderwijsraad werd een toelichting georganiseerd over het voorontwerp van decreet op 24 augustus 2022 voor de leden van de VLOR.

Op vraag van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen werd een toelichting georganiseerd over het voorontwerp van decreet op 30 augustus 2022 voor de leden van de commissie onderwijs van de SERV.

De Vlaamse Toezichtcommissie gaf advies op 6 september 2022, de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen op 26 september 2022 en de Vlaamse Onderwijsraad op 13 oktober 2022.

De Vlaamse Regering besliste het voorontwerp van decreet een tweede keer goed te keuren op 28 oktober 2022 en het voor advies binnen een termijn van dertig dagen voor advies voor te leggen aan de Raad van State. (VR 2022 2810 DOC.1163/1).

Het kinderrechtencommissariaat gaf -op eigen initiatief- advies op 16 december 2022.

De Raad van State gaf advies op 31 januari 2023 (advies nr. 72.476/1).

De wijze waarop met de adviezen werd rekening gehouden, wordt uitgebreid in de memorie van toelichting beschreven.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het voorliggende decreet kadert binnen de doelstelling uit het regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering en uit de beleidsnota Onderwijs.

Dit decreet bevat de wettelijke basis voor de invoering van Vlaamse toetsen in het basis- en secundair onderwijs. Doel van deze Vlaamse toetsen is het versterken en monitoren van de onderwijskwaliteit.

B. OVERZICHT VAN DE WIJZIGINGEN

Wijzigingen na advies raad van State en reactie op advies

Algemeen: advies Gegevensbeschermingsautoriteit

De Raad van State adviseert om het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit te vragen (punt 4 van het advies 72.476). De regering volgt dit punt van het advies niet.

Volgens de Raad van State voorziet artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichhoudende autoriteit te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Inmiddels werd door een decreet van 8 juni 2018 bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De Vlaamse toezichtcommissie (VTC) is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichhoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de Vlaamse instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.

Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad d.d. 29 maart 2019, is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp is getoetst aan de AVG.

Artikel 3

De legistieke aanpassing die de Raad van State voorstelt (punt 7 van het advies) werd doorgevoerd.

Artikel 4 en 10

De Raad van State vraagt of het niet beter is te expliciteren dat de selectie van eindtermen gebeurt door het steunpunt. In de memorie bij het decreet is de volgende zin toegevoegd: “De onderzoekers van het Steunpunt maken deze selectie op basis van wetenschappelijke argumenten en in overleg met de Vlaamse overheid en de onderwijsverstrekkers.”

Artikel 10

De legistieke aanpassing die de Raad van State voorstelt (punt 13 van het advies) werd doorgevoerd.

De volgende zin werd toegevoegd: *“In het voltijds gewoon secundair onderwijs kan een school beslissen om leerlingen in het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers te laten deelnemen aan de Vlaamse toetsen.”* Deze toevoeging verduidelijkt dat anderstalige nieuwkomers niet verplicht zijn om deel te nemen aan de Vlaamse toetsen, maar dat de school ervoor kan kiezen, om sommige leerlingen toch te laten deelnemen (opt-in). Deze aanvulling betreft een verduidelijking en zorgt voor overeenstemming tussen de tekst van het decreet en de tekst van de memorie van toelichting, zoals ook gevraagd door het kinderrechtencommissariaat.

Artikel 5 en 11

Het ontwerp werd aangepast om de **leerlingenkenmerken** beter af te bakenen (punt 9 van het advies). In het decreet wordt limitatief bepaald welke categorieën van gegevens worden verwerkt in het kader van de toetsen, waardoor voldaan is aan het legaliteitsbeginsel. De bewaartermijn voor wetenschappelijk onderzoek werd ook aangepast zoals door de Raad van State voorgesteld (punt 10 van het advies). Er werd ook een terminologische aanpassing gedaan als gevolg van het leersteundecreet, dat op 1 september 2023 in werking zal treden.

De legistieke aanpassing die de Raad van State voorstelt (punt 8 van het advies) werd doorgevoerd.

Artikel 6 en 12

Het ontwerp werd aangepast om het **beroepsgeheim** bij de opgesomde personen duidelijker af te grenzen. Deze personen zijn enkel gebonden aan een beroepsgeheim voor het in dit artikel genoemde aspect en zijn niet aan een algemeen beroepsgeheim onderworpen. Ingaand op het advies worden de straffen in de bepaling zelf ingeschreven.

Bij de analyse van regeling rond de **openbaarheid van de toetsresultaten** vraagt de Raad van State zich af of leden van de ouder-, school- of pedagogische raad, leden van een gemeenteraad of individuele ouders die vragen hebben over de kwaliteit van de school waarin hun kinderen zijn ingeschreven, geen toegang zouden moeten krijgen tot deze gegevens. De nadelen die aan een openbaarheid van de toetsresultaten op schoolniveau zijn verbonden zouden zich wellicht manifesteren als we toegang geven voor deze ruime groep.

Specifiek wat de gemeenteraadsleden en provincieraadsleden betreft bestaat er een mogelijkheid tot inzage op basis van artikel 29, §1 van het decreet lokale besturen en artikel 30, §1 van het Provinciedecreet. Gemeenteraadsleden hebben op grond van art. 29, §1 van het decreet lokale besturen inzage in alle dossiers en stukken die de gemeente betreffen. Dat betekent dat indien een gemeenteraadslid inzage wil in het schoolfeedbackrapport van een gemeenteschool, dit mogelijk is. In dat geval zal de gemeente het inzage recht zo moeten organiseren dat de geheimhouding van de inhoud van het rapport verzekerd blijft. Dit recht geldt ook voor autonome gemeentebedrijven (art. 29, §5).

Ouders krijgen al veel informatie over de kwaliteit van het onderwijs in de school waar hun kinderen school lopen:

- ouders krijgen een feedbackrapport met het resultaat van hun eigen kind op de Vlaamse toetsen. In dat feedbackrapport wordt ook aangegeven in welk percentiel de score van het kind gesitueerd is t.o.v. de totale Vlaamse resultaten én t.o.v. de kinderen in dezelfde studierichting. Hierdoor hebben ouders dus niet alleen een beeld over de mate dat het kind de eindtermen bereikt heeft, maar ook hoe die resultaten zich verhouden tot de totale populatie aan kinderen die aan de Vlaamse toetsen hebben deelgenomen in dat leerjaar.
- Ouders krijgen, net zoals alle burgers, jaarlijks de informatie over de Vlaamse toetsen op systeemniveau. De feedback op het niveau van het Vlaamse onderwijs geeft jaarlijks weer in welke mate de leerlingenpopulatie de eindtermen bereikt, voor de getoetste onderdelen van Nederlands en wiskunde voor de getoetste leerjaren.

De ouders daarnaast ook inzage geven in het schoolfeedbackrapport, zou het statuut van de Vlaamse toetsen in hoofde van de school fundamenteel veranderen en aldus heel wat negatieve effecten hebben die niet opwegen tegen dat hoger belang van de ouders. We kunnen in dat geval niet meer spreken over een low stakes impact van de Vlaamse toetsen waarbij de resultaten gebruikt worden als kennisbron om de interne kwaliteitszorg van de school te versterken. Dit zou ingaan tegen het advies van de Raad van State zelf dat m.b.t. de vraag of de Vlaamse toetsen in lijn zijn met de principes van de Grondwettelijk bepaalde vrijheid van onderwijs het volgende stelt: *“Op de resultaten rust ook nog een geheimhoudingsplicht zodat de onderwijsinstellingen niet door externen onder druk dreigen komen te staan om, tegen hun wil in, hun eigen onderwijskundige aanpak en visie te wijzigen”*.

Er wordt daarom een begrensde uitzondering toegevoegd in het decreet om ouders die een bijzonder belang kunnen aantonen, toegang te geven tot het schoolfeedbackrapport. Ouders moeten daarbij een specifiek belang aantonen dat ruimer is dan het belang dat elke ouder heeft. Scholen krijgen de vrijheid om zelf dat belang af te wegen tegen de nadelen van de bekendmaking.

Ouders die op basis van deze procedure het schoolfeedbackrapport van een bepaalde onderwijsinstelling krijgen zijn tot geheimhouding verplicht. Het decreet voorziet een strafsancie indien zij die geheimhoudingsplicht schenden.

Schoolraden en ouderraden hebben op grond van de regels inzake participatie (decreet van 2 april 2004) een informatierecht. Dat ondervangt de vraag van de Raad van State. Deze leden zijn eveneens gevat door de geheimhoudingsplicht.

Het geheel van aangepaste regels realiseert een juiste balans tussen de actieve onderwijsvrijheid (art. 24, §1 Gw) en het principe van openbaarheid van bestuur. (art. 32 Gw).

Artikel 9

De legistieke aanpassing die de Raad van State voorstelt (punt 12 van het advies) werd doorgevoerd.

Artikel 12

De legistieke aanpassingen die de Raad van State voorstelt (punt 14 van het advies) werden doorgevoerd.

Artikel 14 en 15

De Raad van State stelt voor deze twee artikelen (punt 16 van het advies), die elk een zelfde bepaling betreffen uit het decreet kwaliteit van 8 mei 2009, samen te brengen in één artikel. Het ontwerpdecreet werd in die zin aangepast.

De slotbepaling art. 16 in het eerdere ontwerp wordt hernummerd en wordt artikel 15.

C. INHOUD

De inhoud van het voorontwerp van decreet wordt verduidelijkt in de vorige nota's aan de Vlaamse Regering (VR 2022 1507 DOC.0792/1TER en VR 2022 2810 DOC.1163/1). De wijzigingen staan hierboven vermeld.

D. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de toelichting bij de artikelen verwijzen we naar de memorie van toelichting en naar de vorige nota's aan de Vlaamse Regering (VR 2022 1507 DOC.0792/1TER en VR 2022 2810 DOC.1163/1).

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De inspecteur van financiën heeft advies gegeven op 2 juni 2022.

De Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, heeft zijn begrotingsakkoord gegeven op 28 juni 2022.

De wijzigingen aan de artikelen in het decreet hebben geen budgettaire impact.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Mogelijke impact op personeel van de Vlaamse overheid:

De operationele uitvoering van de Vlaamse toetsen zal op het moment van afname een inzet van medewerkers van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming vragen. Er dient voorzien te worden in bestaffing van de helpdesk in de periode van de toetsafname. De bestaffing van een eventuele helpdesk zal opgevangen worden binnen de beschikbare middelen voor de Vlaamse toetsen.

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten staat in voor de ontwikkeling van een registratiemodule, die verbonden zal zijn met Discimus. Ook die uitgave wordt opgevangen binnen de beschikbare beleidskredieten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het decreet heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan het bijgaand ontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs en de bijhorende memorie van toelichting;
2. de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs te gelasten voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Ben WEYTS